

وضعیت مواد آلی در خاکهای ایران و نقش کود کمپوست

محمود کلباسی*

چکیده: مواد آلی به علت اثرات سازنده‌ای که بر خصوصیات فیزیکی، شیمیایی و حاصلخیزی خاک دارد، به عنوان یکی از ارکان باروری خاک شناخته شده است. خاکهای مناطق خشک و نیمه خشک از نظر مواد آلی بسیار فقیر هستند. مقدار مواد آلی در بیش از ۶۰ درصد خاکهای زیر کشت در ایران کمتر از ۱٪ و در بخش قابل توجهی از آنها کمتر از ۰/۵٪ است. منابع تامین مواد آلی برای خاکهای زیر کشت در ایران بسیار محدود بوده و عمدتاً شامل کودهای دامی، بقایای گیاهی و کودهای کمپوست می‌باشد که در حال حاضر حداکثر حدود ۳۵ درصد نیاز اراضی زیر کشت آبی کشور را به مواد آلی تامین می‌کنند.

با توجه به اینکه دستیابی به عملکرد بالقوه خاکهای تحت کشت بدون تامین مواد آلی کافی در خاک امکان پذیر نمی‌باشد، لذا مطالعه کلیه راههایی که بتوان مواد آلی را در خاک افزایش داده و مواد آلی موجود در خاک را نگهداری نمود، از اولویت خاص برخوردار است. جلوگیری از سوزاندن کاه و کلش پس از برداشت محصول، قرار دادن کود سبز در گردش زراعی، حفظ مواد آلی خاک با اعمال مدیریت‌های زراعی و بالاخره استفاده از کلیه منابع مواد آلی و از آن جمله زیباله‌های خانگی و لجن فاضلابها برای تولید کود کمپوست، بایستی مورد توجه قرار گیرد. برای مثال در صورتیکه کلیه زیباله‌های خانگی در شهرهای کشور جمع‌آوری و به کود کمپوست تبدیل گردد سالیانه حدود ۲/۵ میلیون تن کود کمپوست تولید خواهد شد که کمک قابل ملاحظه‌ای در این رابطه است. در این مقاله وضعیت مواد آلی در خاکهای کشور مورد بررسی قرار خواهد گرفت. سپس نیاز به کودهای آلی براساس آمار موجود تخمین زده می‌شود و بالاخره راههای تامین مواد آلی مورد نیاز ارائه می‌شود.

*- دانشیار گروه خاکشناسی دانشکده کشاورزی دانشگاه صنعتی اصفهان